

تحلیل جرم شناختی تأثیر موسیقی خشن بر افزایش حالت خطرناک و رفتار خشونت آمیز

محمود مهدوی^۱ / محمد روح اللهی^۲ / سید مهیار مروتی^۳

* نوع مقاله: پژوهشی / تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۶ / تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹

چکیده

موسیقی هنر و محصولی حائز اهمیت در فرم ها و قالب های مختلف در دست بشر امروزی است. بررسی تأثیر موسیقی خشن بر رفتار انسان ها از جمله موضوعات مورد اهمیت در علوم مختلف مانند روانشناسی، علوم اجتماعی و جرم شناسی است. با توجه به فراوانی ژانرهای موسیقی و الگو گرفتن جوانان از خوانندگان و تأثیری پذیری از آنان و یا تأثیر پذیری از خود موسیقی این ضرورت را ایجاد می کند تا به بررسی تأثیر موسیقی های خشن بر جوانان و نوجوانان از حیث افزایش حالت خطرناک و نمود این تأثیرات پرداخته شود. و این پرسش را به ذهن متواتر می کند که موسیقی خشن چه تأثیری بر افزایش حالت خطرناک دارد؟ در علم روانشناسی تحقیقاتی در رابطه تأثیر واژگان و همچنین تأثیر برخی از انواع موسیقی بر ذهن افراد صورت گرفته است ولی در حوزه علم جرم شناسی به تأثیر موسیقی بر افراد و شخصیت آن ها دست کم در کشور ایران پرداخته نشده از این رو پژوهش صورت گرفته به روش توصیفی-تحلیلی به بررسی تأثیرات موسیقی های خشن بر افزایش حالت خطرناک و نمود این تأثیرات بر رفتار افراد به خصوص جوانان و نوجوان و بروز رفتار های پرخطرانه و خشونت آمیز پرداخته است. در این مطالعه، ابتدا تعریفی از حالت خطرناک، موسیقی و عناصر تشکیل دهنده آن ارائه شده است و سپس با توجه به نظریات مرتبط با خشونت در علم جرم شناسی و داده های گرفته شده از آزمایشات روانشناسان به تأثیر موسیقی خشن و متن ترانه های آن بر افزایش حالت خطرناک و رفتار خشونت آمیز پرداخته شده است. که نتیجه به دست آمده نشان از آن دارد که که موسیقی های خشن با داشتن ضربه های ریتمیک و سریع تر با داشتن محتوای خشن، سبب افزایش حالت خطرناک در افراد شده و از این رو سبب بروز رفتارهای خشونت آمیز در آن ها می شود.

واژگان کلیدی: جرم شناسی فرهنگی، حالت خطرناک، رفتار خشونت آمیز، موسیقی خشن.

^۱ استادیار گروه جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

mahmahdavi46@ut.ac.ir

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

mhmldrwhallhy00@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

smm1996.15@gmail.com

مقدمه

جوامع انسانی همواره با پدیده های مجرمانه و منحرفانه و هنجارگریزی روبرو هستند که این پدیده ها ناشی و تحت تاثیر عوامل مختلف می باشند. در مکتب کلاسیک که حقوق جزای نوین با آن متولد شد به ازادی اراده افراد توجه شده است؛ بدین معنا افرادی که مرتکب جرم می شوند با اراده خود دست به چنین رفتار خطرناکی می زنند و نقش عوامل مختلف را در انجام چنین عملی نادیده گرفته می شود و هدف از کیفر را فقط سزا دهی می دانند. با اشکار شدن مکتب تحقیقی که بنیان گذاران آن سزار لومبروزو^۱، انریکو فری^۲ و گارو فالو^۳ می باشند؛ تمرکز بر جنبه سزا دهی کیفر به طور انحصاری کم رنگ شد و علاوه بر سزا دهی به جنبه فایده گرایی آن توجه شده است زیرا با به کارگیری علمی مانند پزشکی، روانشناسی، جامعه شناسی به نقش و تاثیر عوامل مختلف موثر در حالت خطرناک و ارتکاب جرم در افراد توجه شده است (جزایری و قائدی، ۱۴۰۰: ۹۱). این گونه بود که اراده ازاد انسان را که مکتب کلاسیک بر آن بنا شده بود را نفی نمود. در جرم شناسی بالینی به شخصیت بزهکار توجه می شود تا بتوان فرد بزهکار را اصلاح کرد و بدین طریق از ارتکاب جرم توسط وی در آینده جلوگیری شود؛ در نتیجه هدف اصلی جرم شناسی بالینی اصلاح و بازپروری بزهکار است. جرم شناسی بالینی در مطالعات خود از مدل های پزشکی الگو می گیرد؛ این نوع از جرم شناسی به عوامل ارتکاب جرم توجه دارد یعنی به علت های موثر در شخصیت افراد می پردازد (نجفی ابرندآبادی و هاشم بیگی، ۱۴۰۱: ۶۶). از جمله عوامل موثر در شخصیت بزهکار که می تواند باعث ایجاد حالت خطرناک و ارتکاب بزه توسط وی شود می توان به عوامل محیطی، تأملات اجتماعی و حالت روانی فرد اشاره کرد. در جرم شناسی روانشناختی به تاثیر حالات روانی افراد و بیماری های روانی، مطالعه شخصیت جنایی و عوامل موثر در آن می پردازد. از جمله عوامل موثر بر ایجاد حالت روانی خطرناک در افراد گوش سپردن به برخی از انواع موسیقی می باشد خواه متعارف و خواه نامتعارف باشند که در ادامه با رابطه موسیقی خشن و افزایش حالت خطرناک و ارتکاب جرم و رفتار خشنونت آمیز توسط آن ها پرداخته خواهد شد. سوال اصلی این پژوهش این است که موسیقی خشن چه تاثیری بر حالت خطرناک و رفتار خشنونت آمیز دارد؟

¹ Cesar Lombroso

² Enrico Ferri

³ Raffaele Garofalo

۱- مفاهیم و عناصر تاثیرگذار

در هر پژوهش نظری پرداختن به مفاهیم و رسیدن به اجماع مفهوم حائز اهمیت است از این رو به منظور منقح نمودن موضوع پژوهش ابتدا به تعریف مفاهیم اساسی پژوهش پرداخته و سپس به تحلیل موضوع مبادرت می گردد و چنانچه اشاره شد هدف این مقاله بررسی تاثیر موسیقی خشونت آمیز بر افزایش حالت خطرناک و بروز رفتار خشن می باشد. در ادامه به تعریف موسیقی، خشونت و فرهنگ و همچنین بررسی عناصر تشکیل دهنده و به وجود آورنده خشونت در موسیقی پرداخته خواهد شد.

۱-۱- مفهوم موسیقی

موسیقی نوعی زبان است که از ویژگی های متناقض قابل درک بودن و ترجمه ناپذیری توامان برخوردار می باشد؛ هر چند که شادی و اندوه قسمتی از تجربه موسیقایی است ولی توصیف آن چه که موسیقی به ارمغان می آورد کاری دشوار است (استور، ۱۳۸۳: ۶-۳). از این رو ارائه تعریف جامعی از موسیقی چندان سهل نمی باشد. با این وجود پژوهش در این حوزه هنر به ارائه تعاریفی از موسیقی مبادرت نموده اند از جمله توصیف موسیقی به اینکه موسیقی عبارت است از اصوات و اهنگ هایی که در روان ادمی تحریکاتی ایجاد می کند که گاهی باعث لذت و سرخوشی افراد می شود و گاهی باعث ایجاد غم و اندوه در افراد می شود (عبداللهی خوروش، ۱۳۸۶: ۲۹). تطور موسیقی در طی قرون و اعصار موجب گسترش دانش موسیقی گردیده و واجد شکل های متعدد و مختلفی شده است و موسیقی در هر سبکی که باشد (پاپ، جاز، راک، متال، کلاسیک و...) بداهه تهیه شود یا اینکه از مدت ها قبل روی آن فکر شده باشد می توان آن را به مجموعه ای از تنش ها^۱ و آرامش ها^۲ (رهایی) تقسیم کرد. تنش آن بخش از موسیقی می باشد که باعث ایجاد اضطراب، خشم، هیجان، قدرت و به طور کلی تنش در افراد می شود که برای ایجاد آن از افعالی مانند بالا بردن حجم صدا، بالا بردن استفاده از نت های زیر، استفاده از گام و فاصله ای خاص، افزایش تمپو، افزایش تضاد و... استفاده می شود و در نطقه مقابل حالت آرامش و رهایی دارد که انسان با شنیدن موسیقی احساس آرامش کاذب می کند و عموماً در موسیقی، آرامش پس از رسیدن تنش به نقطه اوج حاصل می شود. موسیقی براساس دوره هنری پیدایش، ساختار اوآشناسی، ساختار گام ها، تعداد نت ها در گام، دیدگاه ضرب اهنگ، ناحیه پیدایش، خاستگاه معنایی، الویت کلام یا ساز، کاربرد و... به دسته های

¹ Tensions

² Calms

مختلفی تقسیم می شود، از جمله موسیقی براساس عامل به وجود آورنده اهنگ های آن به دو دسته تقسیم می شود:

۱-۱-۱- موسیقی طبیعی

موسیقی در ذات خود برگرفته از اصوات طبیعی است و اصوات چیزی نیستند جز روح طبیعت (ماجدی و شاملو کیا، ۱۳۸۷: ۹۵). به بیان دیگر اهنگ هایی که ساخته دست بشر نمی باشند و عامل انسانی در به وجود آمدن آن ها هیچ نقشی ندارد و ساخته و پرداخته طبیعت می باشند مانند صدای پرندگان، امواج دریا، نغمه جویبار ها و... که چون این گونه نواهای طبیعی یک دست و یکنواخت می باشد و مانند اهنگ های مصنوعی دارای ارتعاش و زیر و بم های عجیب و غریب نیست زبانی به همراه ندارد و معمولا مسرت بخش نیز می باشد و خستگی های روحی آدمی را به طور واقعی بر طرف می کند (خوروش، ۱۳۸۶: ۳۰).

۱-۱-۲- موسیقی مصنوعی

موسیقی مصنوعی آهنگ های مصنوعی هستند که دست بشر آن را به وجود آورده است و توسط وسایلی از قبیل ویولن، ترومپت، گیتار، تار، سنتور، تنبور و غیره ایجاد می شوند (علم الهدی، ۱۳۵۲: ۶). به عبارت دیگر موسیقی مصنوعی (غیر طبیعی) موسیقی ساخته دست بشر می باشد و هیچ عامل طبیعی در آن نقش ندارد؛ موسیقی مصنوعی دارای ترکیبات خاصی از جمله زیر و بم ها و ارتعاشات گوناگون می باشد که بر اساس نحوه این ترکیب ها گاهی باعث خوشحالی و فرح و گاهی باعث ایجاد غم و اندوه در افراد می شود و گاهی بر افراد مسلط شده و اراده را از افراد سلب می کند که بدون اراده آن ها را به تحرک در می آورد (همان). هر موسیقی مصنوعی از پنج رکن و عنصر تشکیل شده است که در ادامه به آن خواهیم پرداخت.

۱-۲- عناصر سازنده در موسیقی

هر موسیقی از اجزای جداگانه ای به وجود آمده است که هر کدام تاثیر گذاری مختص خود را دارا می باشند که با تغییر در هر کدام از آن ها موسیقی جدیدی به وجود می آید که در ادامه به آن ها اشاره خواهد شد.

• سبک (فرم): ژانر یک موسیقی، فرم در موسیقی شناخته می شود. فرم در موسیقی در برابر محتوا قرار می گیرد. هر فرم موسیقی، مجموعه‌ای از اجزا است که در نسبت با کلیت اثر با هم پیوند دارند^۱. پاپ^۲، جاز^۳، راک^۴، بلوز^۵، آر اند بی^۶ و چندین سبک دیگر. ناگفته نماند که بسیاری از سبک ها به مرور زمان و براساس پیشرفت های مختلف تکنولوژی شاخه های دیگری پیدا کردند. مانند راک که امروز نزدیک به پنج زیر شاخه دارد.

• متن ترانه (لیریک): ترانه به شعری گفته می شود که خواننده آن را تحت قواعد موسیقایی اجرا می کند. به عبارت دیگر هر شعری را که قابلیت موسیقایی داشته باشد می توان ترانه دانست (Eitel, 1980:34). البته ترانه با شعر سنتی فارسی تفاوت دارد. برای مثال در ترانه ممکن است وزن عروض به طور کامل رعایت نشود.

• ریتم: در تعریف کلی و جامع میتوان گفت به مجموعه ی مرتب شده ی صداها و سکوت ها با ارزش زمانی مشخص را " ریتم " می گویند^۷ به بیان دیگر توالی ضربه های آهنگ که برای موزون کردن نوای موسیقی به کار می رود را ریتم گویند.

• هارمونی: هارمونی واژه ایست که مختص علم موسیقی نمی باشد و در علوم دیگر نیز کاربرد دارد در واقع هارمونی کلمه عامی است که پس از ورود به حوزه های مختلف معنی خاص پیدا کرده است و در موسیقی عبارت است از صداهایی که به طرز جالب و خوشایند پشت سر هم یا پهلوی هم قرار می گیرند (خاچی، ۱۳۳۹: ۴۲) در تعریف دیگر هارمونی را دانشی برای چند بخشی کردن موسیقی بر اساس ویژگی آکورد ها و قانون وصل آنها به یکدیگر به قصد همراهی با ملودی است (منصوری، ۱۳۶۲: ۱۳). بر خلاف ملودی ها که به خوشایندی نواختن نت های متوالی و نه همزمان می پردازد. هارمونی باعث عمق بخشیدن و غنای ملودی می شود.

• ملودی: ملودی همان نحوه خواندن یک شعر است؛ به طور خلاصه به حالتی از حالات مختلف که بشود یک ترانه یا شعر را خواند ملودی گفته می شود. برای مثال اگر ترانه ای را با صدای بم یا زیر

^۱ مفهوم فرم در موسیقی، آخرین بازدید ۱۴۰۲/۷/۲۰ برگرفته از: <https://elhammusic.com>

^۲ POP

^۳ JAZZ

^۴ ROCK

^۵ BLUES

^۶ R&B

^۷ ریتم چیست، آخرین بازدید ۱۴۰۲/۷/۲۲ برگرفته از: <https://navanote.ir/rhythm>

بخوانید یا هنگام خواندن از تحریر استفاده شود و کجای ترانه استفاده شود همگی مربوط به ملودی می باشد.^۱ با توجه به اجزای تشکیل دهنده موسیقی و تعاریف آن ها می توان گفت که هر موسیقی از دو بخش شکلی و ماهوی تشکیل شده است. عناصر هارمونی، ملودی، ریتم و سبک (فرم) مربوط به بخش شکلی یک موسیقی می باشند و ظاهر آن را شکل می دهند. متن ترانه (لیریک) مربوط به بخش ماهوی یک موسیقی می باشد و ماهیت یک موسیقی را شکل می دهد که مضمون هر موسیقی به متن ترانه ی آن بستگی دارد.

۱-۳- حالت خطرناک

حالت خطرناک برای نخستین بار توسط افلاطون برای محافظت و حمایت از جامعه مطرح شد به عقیده وی مجرمین و بزهکاران خطرناک، بزهکارانی اصلاح نا پذیر هستند و باید به دور از مردم نگهداری شوند (حسینی نژاد، ۱۳۷۰: ۱۲۸). و پس از به وجود آمدن مکتب تحقیقی و در پی آن با به وجود آمدن مکتب دفاع اجتماعی مفهوم حالت خطرناک توسط گاروفالو مطرح شد یا عبارت دیگر وی به این مفهوم جامعه عمل پوشاند (توانا، ملکی، ۱۳۹۳: ۱۲۲-۱۱۶). این مفهوم به حالت خاصی اطلاق دارد نشانگر و تمایل مستمر فرد به انجام فعل خشونت بار در آینده می باشد هر چند که این حالت و تمایل ممکن است دائمی نباشد. گروهی از جرم شناسان حالت خطرناک را حالتی می دانند که به دلیل همزمانی عوامل جرم زا در یک شخص، فرد را در مظان ارتکاب جرم قرار می دهد و عده ای دیگر به وسوسه احتمالی که در فرد وجود دارد و ممکن است وی را به ارتکاب جرم وادار کند حالت خطرناک می گویند؛ این تعریف اخیر مربوط به کسانی می باشد که سابقا جرمی مرتکب شده اند و افرادی که ارتکاب جرمی را در سابقه خود ندارند مشمول تعریف اخیر نمی شوند (انسل، ۱۳۹۱: ۱۳۲). از سوی دیگر گروهی از جرم شناسان بیان می کنند که حالت خطرناک، حالتی است در یک فرد که نشان از احتمال ارتکاب جرم در آینده دارد. آن چه که برای مفهوم حالت خطرناک نیاز است احتمال وقوع جرائم در آینده می باشد نه امکان وقوع جرم چرا که امکان و توانایی برای تعداد بیشتری از افراد وجود دارد ولی لزومی در ارتکاب جرم توسط همه آن افراد نمی باشد و افرادی که احتمال می رود مرتکب جرم شوند در دایره حالت خطرناک گنجانده می شوند. از طرف دیگر از آن جایی که حالت خطرناک ارتکاب جرائم شدید و خشونت بار را بر ذهن متبادر می سازد باید این نکته را یاد آوری کرد که همیشه ارتکاب فعل خشن و ارتکاب جرم شدید به منزله حالت خطرناک نیست و ممکن است فردی جرم خشنی را انجام دهد تا از نظر روانی

^۱ پنج عنصر اصلی در موسیقی، آخرین بازدید ۱۴۰۲/۷/۲۸ برگرفته از: <https://iranmusic talent.ir>

تخلیه شود و در آینده دیگر مرتکب جرم نشود. با توجه به تعاریف بالا می توان گفت که حالت خطرناک به گذشته یک فرد هیچ ارتباطی ندارد و آینده را مورد توجه قرار می دهد و برای همین امر باید در تعریف حالت خطرناک اوضاع و احوال و شرایط روانی-زیستی افراد را که در آن قرار دارد مورد لحاظ قرار دهیم (جزایری، ۱۴۰۰: ۹۴).

۱-۴- مفهوم خشونت و رفتار خشن

در تعریف خشونت می توان این گونه گفت که خشونت شکل افراطی تهاجم می باشد. سنه در کتاب خود تحت عنوان "خشونت" این پدیده را به چند دسته شامل خشونت مجرمانه، خشونت انتحاری و تصادفی شامل تصادفات رانندگی و امثال آن و در آخر خشونت جمعی (تروریسم) تقسیم بندی و بررسی کرده است (نجفی ابرنابادی و هاشم بیگی، ۱۴۰۱: ۲۷۲). در یک تقسیم بندی دیگر می شود خشونت را به سه دسته تقسیم کرد:

- خشونت جسمانی: شامل رفتارهای تهاجمی علیه تمامیت جسمانی یک فرد می باشد. مانند لگد زدن، سیلی زدن به یک فرد.

- خشونت عاطفی: خشونت عاطفی یا بد رفتاری روانی نوعی خشونت است که طی آن به خود پنداره های شایستگی یک فرد یا تمایت معنوی آن لطمه وارد می شود. مانند توهین، تحقیر و تهدید نسبت به یک فرد.

- خشونت جنسی: استفاده از بزرگ سالان یا خرد سالان برای ارضای امیال جنسی را در بر میگیرد که ممکن است به همراه تماس یا بدون آن صورت گیرد (رسول زاده اقدم، ۱۳۸۱: ۷).

با توجه به تعاریف بالا می توان این گونه گفت که هر عاملی که حاوی خشونت علیه جسم و روان افراد باشد را خشن گویند همان طور که آر بلاستر^۱ در تعریف عمل خشن می گوید آن چیزی است که در بردارنده صدمه، آسیب یا خسارت به انسان یا غیر انسان یا یک یک شی باشد (Bassant, 1999: 6).

¹ Arblaster

۱-۵- فرهنگ غالب

آن چه که به عنوان فرهنگ غالب «فرهنگ عامه» و یا واژه‌ها و ترکیبات متعدد نظر آن مورد نظر است معادل اصطلاح فولکور گرفته شده است که در سال ۱۸۴۶ در نوشته‌های «ویلیام تامس» آمده است و به عنوان جامع‌ترین واژه‌ای که برای مطالعه زندگی عوام در کشور های متمدن می‌پردازد در نظر گرفته شده است (پناهی، ۱۳۷۹: ۲۰۵-۲۰۶). به عبارت دیگر، فرهنگ غالب، مجموعه‌ای از پدیده‌های فرهنگی منسجم درون یک مجموعه هستند که در یک مقطع زمانی و مکانی خاص در جامعه‌ای خاص بیش‌ترین رواج را دارند. فرهنگ غالب که در چارچوب یک نظام پیچیده و بزرگ، گستردگی زیادی دارد، اما در یک نظام کوچک نیز جاری است. برای مثال در یک فروشگاه، شیوه‌ی خاصی از رفتار، حرکات، سخن گفتن‌ها، زمان ورود و خروج غیره در فروشگاه غالب است که اگر کسی آن‌ها را رعایت نکند دچار مشکل می‌شود. در هر مورد در طیفی که میان پدیده‌های فرهنگی می‌توان ترسیم کرد، میزان انطباق یا عدم انطباق با فرهنگ غالب قاعداً به گواه وجود یا عدم وجود "تنش" و "تعارض" قابل تشخیص است. اگر جامعه‌ای دچار تنش نباشد، یعنی افراد آن جامعه با فرهنگ غالب منطبق‌اند. اما به این نکته باید اشاره کنیم که "انفعال اجتماعی"، یعنی عدم واکنش کوتاه یا دراز مدت کنشگر اجتماعی به موقعیت‌ها و الزاماتی که با آن‌ها انطباق ندارد ولو این که او را به سوی بیماری و آسیب اجتماعی سوق دهد، ممکن است عدم تنش تصور شود. اما دقیقاً وجود آسیب‌های اجتماعی بلافاصله این تصویر را مخدوش می‌کند. بنابراین در جامعه‌ای که افراد با فرهنگ غالب انطباق داشته باشند، تنش و تعارض و آسیب‌های اجتماعی به حداقل می‌رسد. اصل در نظام‌های جهانی و ملی کنونی به رسمیت شمردن یک یا چند فرهنگ غالب و در عین حال مجال دادن به اشکال غیرمتعارف فرهنگی تا حدودی خاص است، تا تعارض با نظام به حداقل برسد. البته روشن است که هیچ فرهنگ غالبی نمی‌تواند خرده فرهنگی را که از این مرزهای مشخص عبور کند، تحمل کند. این عدم تحمل، همان گونه که خواهیم گفت، یا از طریق عرف بالفعل می‌شود، یا از راه قانون که دارای ابزارهای "تنبیه" و "تشویق" هستند. جوامع انسانی باید تلاش کنند در حد امکان از تعارض با خرده فرهنگ‌ها خودداری کنند، زیرا برخورد آسیب و هزینه در پی دارد. بنابراین ضروری است که مدیریت فرهنگی هر جامعه، ظرفیت تحمل را بالا ببرد و امکان همسازی سبک‌های زندگی و سلیق و روش‌های فرهنگی مختلف مردم را بیش‌تر کند. شکی نیست که این مدیریت باید بتواند در عین حال، از طریق حفظ فرهنگ غالب و خرده فرهنگ‌های همساز، انسجام اجتماعی را در مدارهای عمومی و یا خاص تا حدود مشخصی حفظ کند، در غیر این صورت جامعه‌ای وجود نخواهد داشت. (Lemke, 2009: 27). در جوامع مختلف از میان همه ژانرهای مختلفی که

می توان ذیل فرهنگ عامه پسند گنجانند، شاید بتوان به جرئت ادعا کرد که موسیقی به دلیل گسترش روزافزون لوازم ارتباطی از یک سو و ماهیت همه جایی و همه زمانی آن از سوی دیگر، جایگاه برتری به خود اختصاص می دهد. چنان که کوثری بدین موضوع اشاره می کند که بسیاری از نظریه پردازان معتقدند فرهنگ غالب را بدون بررسی موسیقی عامه پسند نمی توان فهمید (کوثری، ۱۳۸۶: ۱-۸).

۱-۶- مفهوم پاد فرهنگ^۱

پاد فرهنگ، نوعی فرهنگ است که ارزشها و هنجارها و کدهای رفتاری آن به طوراساسی با ارزشهای جریان اصلی فرهنگ جامعه متفاوت است، این فرهنگ کاملاً مخالف آداب و رسوم فرهنگی اصلی است و با آن تعارض دارد. یک جنبش پاد فرهنگی، اخلاق و آرزوهای یک جمعیت خاص را در یک دوره کاملاً تعریف شده بیان می کند. پاد فرهنگ به تعریف دیگر خرده فرهنگی است که ارزشها، هنجارها و شیوه زندگی آن اساساً با فرهنگ حاکم در تضاد می باشد. این خرده فرهنگ آگاهانه برخی از مهم ترین هنجارهای جامعه بزرگ تر را رد می نماید و به این امر نیز مباحثات می کند. این اصطلاح، چنان که فرانک ماسگرو^۲ خاطر نشان می کند، از دو جهت به کار می رفته است. ضد فرهنگ از یک سو، نشان گر آن چیزی است که نوبل^۳ آن را قدرت بازی می نامد، یعنی مجموعه ایی از آراء، عقاید و ارزشها که در تقابل با فرهنگ مسلط (سرمایه داری، مرام پروتستانی و نظامی گری) قرار می گیرد؛ ضد فرهنگ گرایان معنویت را بر مادیت، کامجویی را بر مال اندیشی و تساهل را بر تعصب برتر می دانند (Neville, 1971:78-81). از سوی دیگر، گروه ضد فرهنگی به آن دسته از افراد اشاره دارد که به خاطر آرای متفاوتشان از زندگی در جامعه ی آراسته سر باز زده و از آن کناره گیری کرده اند. از این رو، ضد فرهنگ هم نشانگر رویه های اجتماعی نوپدید مانند استعمال مواد مخدر، روابط جنسی آزاد، و... بوده و هم به نهادهای زمینه ساز این آسیب ها نظیر کمون ها، روزنامه ها، مجلات بدیل، مدارس آزاد، جشنواره های زیر زمینی و ... اشاره دارد.

۲- مبانی نظری خشونت

صحبت در مورد مبانی نظری خشونت و موسیقی و تاثیرات آن به معنای بررسی تئوری ها، فرضیه ها و رویکرد های مختلف است که در رابطه با این موضوع اشاره شده اند. در ادامه به برخی از مبانی

¹ counterculture

² Frank_Musgrove

³ Neville

نظری که در رابطه با خشونت و یا اثر گذاری موسیقی (ساختار ظاهری و یا بخش ماهوی) به کار گرفته می شوند پرداخته خواهد شد.

۲-۱- نظریه همنشینی و تقویت افتراقی

بر اساس این دیدگاه رفتار های افراد در اثر همنشینی با سایر افراد شکل می گیرد. به عقیده باندورا بیشتر رفتار های انسان از طریق مشاهده و از طریق فرآیند الگو سازی شکل می گیرد؛ برگس و اکرس نیز رفتار های کجروانه را بر اساس ساختار تشویق و تنبیه مورد توجه قرار داده به نحوی که اگر رفتاری از سوی اکثریت جامعه با تنبیه روبرو شد یک نوع رفتار کجروانه و مخالف هنجار محسوب می شود پس فرد هنگامی رفتار خشونت آمیز و ضد هنجار را بر می گزیند که در گذشته مرتکب چنین رفتاری شده باشد ولی از سوی جامعه با تنبیهی روبرو نشده باشد یا اینکه حتی تشویق نیز شده باشد (علمی، ۱۳۸۸: ۲). به عبارت دیگر طبق فرض رویکرد استفاده و خشونودی مخاطب از میان مجاری ارتباطی و محتوا هایی که به او عرضه می شود، دست به انتخابی آگاهانه و انگیزه دار می زند و به طور فعال مطالب رسانه ای را متناسب با نیاز های خود پردازش کرده و از آن بهره می برد (غلامزاده و هاشمی، ۱۳۹۱: ۱۲۷).

۲-۲- نظریه یادگیری اجتماعی

این نظریه بر تاثیرات متقابل بین افراد و محیط اطراف تاکید دارد و بر الگو هایی از رفتار متمرکز می شود که فرد آن ها را برای کنار آمدن با محیط خود پرورش می دهد و طبق این نظریه ما در مراحل مختلف زندگی خود طی فرآیند زیر از یکدیگر می آموزیم (سلیمی و داوری، ۱۳۹۳: ۴۰۸-۴۰۳).

۱- مشاهده: ما رفتار های و اعمال دیگران را مشاهده می کنیم.

۲- تقلید: پس از مشاهده رفتار دیگران، آن ها را برای خود جذب و تقلید می کنیم.

۳- مدل سازی: در صورتی که الگوی تقلیدی ما از نظر روانی و عاطفی به ما نزدیک تر باشد احتمال تقلید نیز بیشتر می شود.

به عبارت دیگر، این نظریه بر این اصل تمرکز دارد که موسیقی خشن می تواند به عنوان یک الگو یا مدل برای رفتار های خشونت آمیز در زندگی واقعی عمل کند. با توجه به این نظریه، شنیدن

موسیقی خشن ممکن است باعث تقلید رفتار های خشونت آمیز بشود یا اینکه احساس فشار و نگرانی را در فرد ایجاد کند.

۲-۳- نظریه های اکولوژیکی

این نظریه به تاثیر عوامل محیطی و اجتماعی اشاره می کند و معتقد است عوامل متعدد اجتماعی مانند گروه همسالان، خانواده، هنجار های اجتماعی و عوامل فردی در ارتکاب فعل خشن توسط افراد موثر می باشد (علمی، ۱۳۸۸: ۴). این نظریه بر این فرضیه تکیه دارد که عوامل اکولوژیکی و سیاست های اجتماعی در ایجاد و تقویت خشونت نقش داشته باشند. بر طبق این نظریه موسیقی خشونت آمیز به عنوان یکی از عوامل اجتماعی می تواند در تقویت خشونت در افراد و بروز آن موثر واقع شود.

۳- موسیقی و اثر گذاری

موسیقی یکی از محصولات هنری جذاب می باشد که در زمان های مختلف توسط افراد مختلف جامعه مورد استفاده قرار می گیرد و بر خلاف تصور اکثر مردم موسیقی ابزاری جهت شادی و سرگرمی نمی باشد، بلکه مجموعه وسیعی از معانی و مفاهیم را با خود حمل می کند که می تواند بازتاب کننده وضعیت فرهنگی مردم جامعه یا یک گروهی خاص باشد. به عبارت دیگر لایه های گسترده ای از معانی و مفاهیم پنهان در موسیقی وجود دارند که می توانند بازتاب نیاز های مختلف زندگی باشند (هاشمی و غلامزاده، ۱۳۹۱: ۱۲۴). در واقع «سبک ترانه های محبوب هر فرهنگ بازتاب دهنده و تقویت کننده ی آن نوع از رفتار است که در تلاش های عمده آن فرهنگ برای بقا نقش اساسی دارد» (Lomax, 1968: 57-62). این محصول هنری می تواند بر جنبه های مختلف جسمی و روانی و فرهنگی اثر بگذارد برای نمونه محققان نشان داده اند که موسیقی رسا و بلند به عنوان یک محرک برای افزایش سطح برانگیختگی عمل می کند و در مقابل موسیقی با سرعت کم و ملایم عامل کاهش سطح برانگیختگی است (آصفی و تبریزی، ۱۳۹۰: ۴۶). یا از لحاظ تاثیرات فرهنگی و اجتماعی، آدرنو معتقد است که رسانه ابزار صنعت فرهنگی است و در جوامع صنعتی و سرمایه داری است که هویت ذهنی طبقه کارگر را به صورت یکنواخت و استاندارد شده شکل می دهد، به طوری که استثمار خودشان توسط نظام سرمایه داری را می پذیرند (هاشمی و غلامزاده، ۱۳۹۱: ۱۲۷). موسیقی یکی از محصولات هنری جذاب می باشد که در زمان های مختلف توسط افراد مختلف جامعه مورد استفاده قرار می گیرد و بر خلاف تصور اکثر مردم موسیقی ابزاری جهت شادی و سرگرمی نمی باشد، بلکه مجموعه وسیعی از معانی و مفاهیم را با خود حمل می

کننده می تواند بازتاب کننده وضعیت فرهنگی مردم جامعه یا یک گروهی خاص باشد. به عبارت دیگر لایه های گسترده ای از معانی و مفاهیم پنهان در موسیقی وجود دارند که می توانند بازتاب نیاز های مختلف زندگی باشند (هاشمی و غلامزاده، ۱۳۹۱: ۱۲۴). در واقع «سبک ترانه های محبوب هر فرهنگ بازتاب دهنده و تقویت کننده ی آن نوع از رفتار است که در تلاش های عمده آن فرهنگ برای بقا نقش اساسی دارد» (Lomax, 1968: 133). این محصول هنری می تواند بر جنبه های مختلف جسمی و روانی و فرهنگی اثر بگذارد برای نمونه محققان نشان داده اند که موسیقی رسا و بلند به عنوان یک محرک برای افزایش سطح برانگیختگی عمل می کند و در مقابل موسیقی با سرعت کم و ملایم عامل کاهش سطح برانگیختگی است (آصفی و تبریزی، ۱۳۹۰: ۴۶). یا از لحاظ تاثیرات فرهنگی و اجتماعی، آدرنو معتقد است که رسانه ابزار صنعت فرهنگی است و در جوامع صنعتی و سرمایه داری است که هویت ذهنی طبقه کارگر را به صورت یکنواخت و استاندارد شده شکل می دهد، به طوری که استثمار خودشان توسط نظام سرمایه داری را می پذیرند (هاشمی و غلامزاده، ۱۳۹۱: ۱۲۷).

۳-۱- تاثیر موسیقی بر رواج پاد فرهنگ

پادفرهنگ دهه ۱۹۶۰ به پدیده فرهنگی ضد سیستمی گفته می شود که در دهه ۱۹۶۰ از بریتانیا و آمریکا آغاز شد، به سرعت گستره وسیعی از کشورهای غربی را فرا گرفت و تا اواسط دهه ۱۹۷۰ ادامه یافت. شهرهای لندن، نیویورک و سانفرانسیسکو در این میان محوریت داشتند. جنبش حقوق مدنی آمریکایی های آفریقایی تبار در محبوبیت و فراگیر شدن پادفرهنگ دهه ۱۹۶۰ نقش بسزایی داشت و با گسترش اعتراضات به مداخله نظامی آمریکا در ویتنام، موج گرایش های ضد سیستمی و وجه انقلابی و تعیین کننده یافت. از شاخص ترین گرایش ها و نمادهای رایج این ضد فرهنگ می توان به بروز تنش های شدید اجتماعی همچون تقابل نسل جدید و قدیم، ظهور سبک های جدید موسیقی، سبک های زندگی نامتعارف هیپی و بوهمینیسیم^۱، پافشاری بر حقوق زنان، انقلاب جنسی، مصرف بی رویه انواع روانگردان ها، تفسیرهای رنگارنگ از رویای آمریکایی اشاره کرد. معمولاً تصور می شود که ضد فرهنگ در دهه ی هفتاد قربانی نگرش های متناقض خویش) به تکنولوژی و مادی گرایی (و تفاوت های موجود در بطن خود مثلاً در مورد سیاست جنسی یا سوء استفاده از مواد مخدر و موانع قانونی ایجاد شده از جانب دستگاه ها شد و از بین رفت؛ و با این همه،

^۱ نوعی سبک زندگی اعتراضی غیر متعارف است که اغلب در جمع افراد همفکر صورت می گیرد و شامل فعالیت های موسیقی، ادبی، هنری یا معنوی است.

ارزش ها و تا حدودی، نهاد های بدیل آن در قالب های مختلف همچنان به حیات خود ادامه می دهند (Lemke, 2009: 184). برای مثال ظهور موسیقی راک در سه دهه ۱۹۵۰ تا ۷۰ میلادی تاثیر فراوانی بر عقیده و تفکر جوانان و نوجوانان داشت و به نوعی می توان گفت انقلابی بود که زندگی یک نسل را به طور کامل عوض کرد و زندگی نسل های بعدی را تحت تاثیر خود قرار داد و همچنین این موسیقی باعث ترس دولت ها شد و باعث شد بزرگ سالان از نظام ارزشی خود پایین بیایند. جوانان و نوجوانان بسیار از این نوع موسیقی تاثیر می گرفتند به طوری که نحوه لباس پوشیدن راه رفتن حرف زدن و حتی رقصیدن آن ها نسبت به دولت و پدر ها و مادر هایشان عوض شد. ولی می شود گفت که ویژگی اصلی این تحولات تغییر بینش انسان نسبت به خودش بود. (pascall, 1984: 62-93)

۳-۱-۱- هیپی، نمونه خطرناک متاثر از موسیقی

در طول سال ۱۹۶۵، جوانان آمریکایی که به "هیپی" معروف شدند، در منطقه خلیج سانفرانسیسکو به شدت افزایش یافتند. تریپرها همچنین روی موسیقی راک متمرکز و بسیار نیز جویندگان معنوی بودند. مواد مخدر، موسیقی و معنویت هسته اصلی جنبش هیپی بود. موسیقی عامه پسند و راک هر دو بخشی جدایی ناپذیر از فرهنگ هیپی بودند. خوانندگانی مانند باب دیلن^۱ و جوآن بائزر^۲ و گروه هایی مانند بیتلز^۳ از جمله کسانی بودند که بیشتر با این جنبش آشنا شدند.^۴ افراد عالی رتبه و با سابقه کمون معتقد بودند که داروهای روانگردان هم افراد و هم جامعه را متحول می کند. به دنبال این افراد، افرادی با ظاهر ها و تفکرات عجیب در جست و جوی اصالت در محله های "هییت^۵" و "آشبری^۶" که در جوار همدیگر قرار دارند، جمع شدند تا از موسیقی راک، رابطه جنسی آسان، وید و اسید^۷ لذت ببرند. در مقایسه با بیت نیکهای ساحل شمالی، هیپی های محله هییت فقیر تر و جوان تر بودند. بیشتر آنها در اوایل بیست سالگی و تعداد کمی نوجوان بودند. بسیاری از آنها دانشگاه را رها کرده بودند. تقریباً همه سفید پوست بودند، اگرچه هییت از نظر نژادی مخلوط بود. هویت جدیدی در آغاز جنبش ضد فرهنگ در اواخر دهه ۱۹۶۰ متولد شد. این جنبش جوانان از

¹ Bob_Dylan

² Joan_Baez

³ Beatles

^۴ هیپی، آخرین بازدید ۱۴۰۲/۸/۴ بر گرفته از: <https://www.britannica.com/topic/hippie>

⁵ Haight

⁶ Ashbury

^۷ نوعی ماده مخدر توهم زا که به نام های سفر، حبه قرص و L.S.D نیز شناخته می شود.

مصرف گرایی انتقاد می کرد، صلح را ترویج می کرد و مشتاق فردگرایی بود. دهه ۱۹۵۰ تا ۷۰ فرهنگ پاپ و موسیقی را متحول کرد و اصلاحات اجتماعی را تشویق کرد. این دوره ۳۰ ساله نقطه عطفی در تاریخ بود که دهه های آینده را تحت تأثیر قرار داد و هنوز هم بر امروز تأثیر دارد. جنبش ضد فرهنگ شامل جوانانی می شد که فرهنگ و هنجارهای اجتماعی و فرهنگ غالب آمریکا را رد می کردند و یکی از ابزارها در جهت تشویق جوانان برای رویارویی با این فرهنگ غالب و ترویج پاد فرهنگ، موسیقی بود. این پاد فرهنگ در اواخر دهه ۱۹۴۰ شروع به جوشیدن کرد و با جنبش بیت^۱ به دهه ۱۹۵۰ نفوذ کرد. این جنبش شامل هیپیسترهای ادبی بود که هنجارهای اجتماعی را که اغلب به آنها بیت نیک می گویند، رد می کردند. جنبش بیت پایه و اساس جنبش ضد فرهنگ بود که در اواخر دهه ۱۹۶۰ ظهور کرد. شعر بیت در دهه ۱۹۴۰ در شهر نیویورک آغاز شد و یک دهه بعد به سانفرانسیسکو راه یافت. بیت نیک ها بر موضوعاتی متمرکز شدند که با فرهنگ و ایده های جریان اصلی در تضاد بودند. این دیدگاه ها در نوجوانی تا اواسط دهه ۲۰ به گروه کمی جوان تر منتقل شد. جنبش ضد فرهنگ اکثر چیزهایی را که توسط دولت و جامعه تحسین می شد رد کرد. این امر شامل مصرف گرایی بود. لباس هایی که به سبک هیپی پوشیده می شد، اغلب به صورت دستی از بازارهای کثیف، فروشندگان دوره گرد یا مغازه های دست دوم خریداری می شد. این یک تلاش هدفمند برای جلوگیری از خرید از فروشگاه های بزرگ با نام تجاری معروف و کمک به عادات مصرف گرایانه اصلی بود. اکثر جوانان جنبش ضد فرهنگ بچه های طبقه متوسط و متوسط رو به بالا بودند. آنها با همه چیزهایی که در دهه های گذشته بود مخالف بودند مانند حمایت زمان جنگ، مادی گرایی و مصرف گرایی (Hayes, 2022: 1).

۳-۲- موسیقی و احساسات پرخاشگرانه

متن ترانه های خشن احساسات و افکار منفی را افزایش می دهد که می تواند منجر به پرخاشگری شود. برخی آزمایشات صورت گرفته توسط روانشناسان "فرضیه کاتارسیس" یونان باستان را به چالش می کشد که ادعا می کند ابراز احساسات پرخاشگرانه بعداً رفتار پرخاشگرانه را کاهش می دهد. یعنی به عبارت دیگر تخلیه انرژی فرد در لحظه باعث می شود در آینده رفتار پرخاشگرانه کم تری انجام دهد. ارسطو در کتاب معروفش "پوئیکا"^۲، "کاتارسیس" را موزون کننده شخص در

^۱ جنبشی که مربوط افراد سرخورده از جامعه می باشد که طی آن هنرمندان آمریکایی در اواسط دهه ۵۰ به سیاست رادیکالی و افراطی و موسیقی هیپ هاپ توجه داشتند و در کافه ها و بارها گرد هم می آمدند و به بحث می پرداختند و شعرهایشان را می خواندند.

^۲ Poetica

جامعه می‌داند. به تعریف ساده تر کاتارسیس یعنی "مدیریت احساسات انباشته خود از طریق هنر و یا برون ریزی خشم و عواطف." و آمفی تاترهای متعددی برای اجرای نمایشنامه‌ها، فستیوال‌ها و جشن‌های موسیقی با تکیه بر همین پشتوانه نظری به وجود آمده است. برای مثال فستیوال گوجه فرنگی در اسپانیا را وجود دارد که به سوسی همدیگر گوجه پرتاب می‌کنند و موجب اتلاف و هدر رفت ده‌ها تن گوجه فرنگی در چند ساعت در فستیوال می‌شود. غافل از اینکه چنین فستیوال‌هایی ارزش بسیار بالایی از نظر برون ریزی و تخلیه روانی دارند که به نحو احسن جبران مافات می‌کنند. جامعه ما هم از منظر دگم‌های سنتی شکل گرفته و هم از منظر امکان‌اندک بروز رفتارهای احساسی جامعه‌ای غیر کارتاتیک است. کودک ۱۰ ساله‌ای که بارها و بارها می‌شنود "که مرد که گریه نمی‌کند!" و یا دختر بچه‌ای که می‌شنود "شما دیگه خانمی شدی برای خودت نباید گریه کنی!" آموزش می‌بینند که انبوهی از احساسات سرکوب شده را در وجودشان انبار کنند، و بعدها در جامعه نیز فرصت بروز احساساتشان را نمی‌یابند. در عوض، محققان دانشگاه ایالتی آیووا و دپارتمان خدمات انسانی تگزاس دریافتند که اشعار موسیقی تهاجمی افکار و احساسات پر خاشگرانه را افزایش می‌دهند، که ممکن است رفتار پر خاشگرانه را تداوم بخشد و اثرات طولانی مدتی داشته باشد، مانند تأثیرگذاری بر ادراکات جامعه و کمک به رشد شخصیت‌های پر خاشگر. در پنج آزمایش، اندرسون و همکارانش از بیش از ۵۰۰ دانشجو خواستند تا به آهنگ‌های خشونت‌آمیز و آهنگ‌های فاقد خشونت و سرشار از محبت گوش بدهند؛ دانشجویان پس از گوش دادن به آهنگ‌ها، وظایف مختلف تداعی کلمات را انجام دادند تا بررسی کنند که آیا کلمات غیر تهاجمی بیشتری را با کلمات پر خاشگرانه پیوند می‌دهند یا کلمات ناقص را با حروف صدا دار پر می‌کنند تا کلمات پر خاشگرانه بسازند. آنها همچنین احساس خصومت خود را که با مقیاس خصومت دولتی سنجیده می‌شود، گزارش کردند و جملات را بر اساس احساساتشان پس از شنیدن آهنگ‌ها رتبه بندی کردند. نتایج حاکی از رابطه بین شعر ترانه خشونت‌آمیز و افزایش افکار پر خاشگرانه ایجاد احساس خصومت است. به گفته اندرسون، آهنگ‌های خشن طنز نیز سطح پر خاشگری را نسبت به آهنگ‌های طنز غیر خشونت‌آمیز افزایش داد. این یافته‌ها حتی پس از کنترل تفاوت‌های جنسیتی و شخصیتی شنوندگان و همچنین واکنش آنها به هنرمندان مختلف و سبک‌های موسیقی توسط محققان انجام شد. اندرسون می‌گوید در حالی که باید تحقیقات بیشتری در مورد تأثیرات اشعار خشونت‌آمیز انجام شود، اما نوع دیگری از رسانه‌های سرگرمی، زمانی که به خشونت اشاره می‌کنند، «اکنون ثابت شده است که اثرات منفی دارد» (Palmer, 2003: 15). نتایج به دست آمده از پژوهش دیگری که به تاثیر موسیقی دارای محتوای پر خاشگرانه و مسائل جنسی بر نوجوانان پرداخته نشان از آن دارد که گوش دادن به پر خاشگری در موسیقی با افزایش پر خاشگری و کاهش رفتار مطلوب

اجتماعی همراه است و همچنین گوش دادن به محتوای جنسی در موسیقی با شروع زودتر آمیزش جنسی و روند افزایش تعداد شرکای جنسی همراه می باشد (Coyne, 2015: 1).

۳-۳- مصرف مواد و پرخاشگری

مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفت از سوی برخی روانشناسان نشان می‌دهد که آیا مصرف مواد و رفتارهای پرخاشگرانه جوانان با گوش دادن به موسیقی حاوی پیام‌های مصرف مواد و خشونت مرتبط است یا خیر. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های محقق ساخته و از نمونه‌ای از دانشجویان ۱۵-۲۵ ساله جامعه جمع‌آوری شد (N = 1056؛ ۴۳٪ مرد). یک روش مدل‌سازی معادلات ساختاری برای ارزیابی همزمان ارتباط بین گوش دادن به ژانرهای مختلف موسیقی، مصرف الکل، مصرف مواد مخدر غیرقانونی، و رفتارهای پرخاشگرانه، با در نظر گرفتن سن، جنسیت، نژاد/قومیت، و سطح احساس پاسخ دهندگان مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که گوش دادن به موسیقی رپ با مصرف الکل، مصرف مواد مخدر غیرقانونی و رفتارهای پرخاشگرانه در زمانی که همه متغیرهای دیگر کنترل می‌شدند، ارتباط مثبت و معناداری داشت به عبارت دیگر گوش دادن به موسیقی رپ باعث افزایش مصرف الکل، مواد مخدر و افزایش رفتار پرخاشگرانه می‌شود. علاوه بر این، مصرف الکل و مواد مخدر غیرقانونی با گوش دادن به ژانرهای موسیقی تکنو و رگی^۱ ارتباط مثبتی داشت. متغیرهای کنترلی مانند احساس طلبی، سن، جنسیت و نژاد/قومیت به طور معناداری با مصرف مواد و رفتارهای پرخاشگرانه مرتبط بودند. یافته‌ها نشان می‌دهد که مصرف مواد و رفتارهای پرخاشگرانه جوانان ممکن است با قرار گرفتن مکرر آنها در معرض موسیقی حاوی متن ترانه‌ای که به مصرف مواد مخدر و خشونت اشاره دارد، مرتبط باشد. از طرف دیگر، مصرف مواد، پرخاشگری و ترجیح موسیقی سازه‌های مستقلی هستند، اما «عوامل سوم» مشترک دارند. برخی از ژانرهای موسیقی نسبت به ژانرهای دیگر ارجاع بیشتری به مصرف مواد و سرپیچی اجتماعی دارند. مطالعه اخیر در مورد موسیقی محبوب در بین نوجوانان از ۱۹۹۶-۱۹۹۷ نشان داد که تقریباً نیمی (۴۷٪) از تمام آهنگ‌های رپ/هیپ هاپ (از این پس به عنوان رپ نامیده می‌شود) الکل را ذکر کرده‌اند (Meng-Jinn, 2006: 373) در مقابل، سایر ژانرهای موسیقی به احتمال کمتری از الکل در اشعار نام می‌برند (کانتری وسترن [۱۳٪]، هات-۱۰۰/تاپ-۴۰ [۱۲٪]، آلترنتیو راک [۱۰٪]، و هوی متال [۴٪]). علاوه بر این، تقریباً دو سوم آهنگ‌های رپ در مقایسه با تقریباً یک دهم آهنگ‌های سایر ژانرها، به مواد مخدر غیرقانونی اشاره کردند. مطالعه دیگری در مورد

^۱ یک سبک از موسیقی برگرفته از سبک R&B می‌باشد.

موسیقی رپ نشان داد که ارجاعات به الکل در اشعار آهنگ رپ پنج برابر (۸٪ تا ۴۴٪) از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۷ افزایش یافته است. (Chen, Miller et al, 2006:376). از ترانه‌هایی که به الکل اشاره کردند، نگرش مثبت به الکل که در اشعار بیان شده بود از ۴۳ درصد در سال‌های ۱۹۷۰-۱۹۸۹ به ۷۳ درصد در سال‌های ۱۹۹۴-۱۹۹۷ افزایش یافت. علاوه بر این، یک مطالعه موزیک ویدئو نشان داد که در موسیقی ویدئوهای رپ و راک دو برابر بیشتر از موسیقی ویدئوهای کانتری، بزرگسالان معاصر با رفتارهای امروزی شامل مصرف الکل و حمل سلاح به تصویر کشیده شده است (DuRant, Rich et al., 1997:443-448). این مطالعات با هم یک مسئله مهم را مطرح می‌کند: آیا قرار گرفتن مکرر در معرض موسیقی حاوی ارجاع به مصرف مواد، خشونت و نافرمانی اجتماعی بر رفتارهای جوانان تأثیر می‌گذارد؟ مطالعات تجربی نشان می‌دهد که مصرف الکل و مواد مخدر غیرقانونی در بین جوانان ممکن است با گوش دادن به موسیقی محبوب مانند هارد راک، هوی متال، رپ و تکنو مرتبط می‌باشد. به طور مشابه، رفتارهای پرخاشگرانه با ژانرهای مختلف موسیقی مرتبط شده است. برای مثال، مطالعات نشان داده‌اند که نوجوانانی که به موسیقی هوی متال یا هارد راک ترجیح می‌دهند، نسبت به آنهایی که این گونه‌های موسیقی را دوست نداشتند، میزان بیشتری از رفتارهای بی‌ملاحظه را گزارش کردند (Arnett, 1992:313-331). علاوه بر این، قرار گرفتن در معرض موسیقی رپ به طور مثبت با رفتارهای پرخاشگرانه و پیامدهای سلامتی منفی در یک پیگیری ۱۲ ماهه برای دختران آمریکایی آفریقایی تبار ۱۴ تا ۱۸ ساله مرتبط بود (Wingood et al., 2003:437-439). به طور مداوم، مطالعات تجربی نشان داد که قرار گرفتن بیشتر در معرض موسیقی عامه پسند حاوی محتوای ضد اجتماعی با نگرش‌های مطلوب و رفتارهای ضد اجتماعی و احتمال بیشتر برای انجام چنین رفتارهایی مرتبط است. این ژانر موسیقی بیشترین شنیده برای جوانان آفریقایی آمریکایی و لاتین تبار و دومین ژانر موسیقی برای جوانان اروپایی است. بسیاری از تبلیغ‌کنندگان از موسیقی رپ برای تبلیغ محصولات استفاده می‌کنند که نوجوانان شهری و بزرگسالان جوان را هدف قرار می‌دهند. علاوه بر این، بسیاری از نوازندگان رپ در ترویج نوشیدنی‌های الکلی مشارکت دارند. نوشیدنی ابجو، به ویژه، به عنوان "نوشیدنی گانگستایی انتخابی" در موسیقی رپ به تصویر کشیده شده است و در فرهنگ عامه با مصرف مواد مخدر، نوشیدن مشروبات الکلی در سنین پایین، زن ستیزی، خشونت، و رابطه جنسی غیرمسئولانه (روابط نامشروع) مرتبط است. نگرانی‌هایی در مورد تأثیر تاکتیک‌های بازاریابی بر مصرف مشروبات الکلی جوانان به وجود می‌آید. نگرانی‌های اضافی در مورد تأثیر موسیقی رپ بر جوانان از پیام‌های تعبیه‌شده در موسیقی رپ و شیوه‌های زندگی خشونت‌آمیز اجراکنندگان ایجاد می‌شود. به طور خاص، اشعار زن‌ستیزانه، زبان ناسزا، و تمجید از خشونت به نشانه‌های بارز برخی از

موسیقی‌های رپ معروف به «گنگستا رپ» تبدیل شده است (Rule, 1994:41-44). به طور خلاصه، تحقیقات قبلی ارتباط بین ترجیحات ژانرهای خاص موسیقی و الکل و مصرف غیرقانونی مواد مخدر، پرخاشگری و سایر رفتارهای مخاطره آمیز را نشان می دهد. اخیراً، موسیقی رپ به عنوان ژانری از موسیقی در نظر گرفته شده است که بیشتر با این رفتارها همراه است و بنابراین نگرانی بیشتری در تأثیر آن بر جوانان دارد. مطالعه حاضر با هدف بررسی اینکه آیا مصرف مواد (مثلاً الکل و مواد مخدر غیرقانونی) و رفتارهای پرخاشگرانه جوانان با گوش دادن به موسیقی محبوب، به ویژه موسیقی رپ مرتبط است یا خیر، انجام شد. از آنجا که ارجاعات به الکل، مواد مخدر و خشونت اغلب در اشکال مختلف موسیقی عامه پسند نشان داده شده است، ژانرهای موسیقی در این مطالعه وارد شدند. ویژگی‌های شخصی مانند احساس طلبی و ویژگی‌های مهم جمعیت شناختی در نظر گرفته شد (DuRant, Rome et al., 1997:443-448). طبق جامعه‌اماری بررسی شده و نمونه‌های اندازه‌گیری شده، اغلب گوش دادن به موسیقی رپ به طور قابل توجه و چشمگیری، فراوانی هر گونه مصرف الکل، دفعات استفاده از مشروب مالت، و مجموع امتیاز اماری را زمانی که سن، جنسیت، نژاد/قومیت، سطح جستجوی احساسات و سایر ژانرهای موسیقی در نظر گرفته می‌شد، پیش‌بینی می‌کرد. به طور مشابه، اغلب گوش دادن به موسیقی تکنو به طور قابل توجه و مثبت، فراوانی هر گونه مصرف الکل، دفعات استفاده از مشروب مالت، و امتیاز مجموع اماری را زمانی که همه متغیرهای دیگر کنترل می‌شدند، پیش‌بینی می‌کرد. علاوه بر این، هنگامی که همه متغیرهای دیگر کنترل می‌شدند، اغلب گوش دادن به موسیقی رگی به طور قابل توجه و مثبت، فراوانی هر گونه مصرف الکل و ماری‌جوانا را پیش‌بینی می‌کرد. هنگامی که همه متغیرهای دیگر کنترل می‌شدند، اغلب گوش دادن به موسیقی رپ به طور قابل توجه و مثبت، فراوانی مصرف ماری‌جوانا را پیش‌بینی می‌کرد، در حالی که اغلب گوش دادن به موسیقی کانتتری به‌طور معنی‌دار و منفی، فراوانی مصرف مواد مخدر را پیش‌بینی کرد.

نتیجه گیری

همان طور که گفته شد هر موسیقی از دو بخش شکلی و ماهوی تشکیل شده است که هر فرد ممکن است تحت تاثیر هر کدام از آن ها قرار گیرد که در نتیجه این تاثیرات رفتار های متفاوتی از خود نشان دهند. هنگامی که فرد در معرض موسیقی که دارای صدای بلند، بم، ریتم های سریع، بیس های زیاد، افزایش تمپو و به طور کلی دارای اهنگ های خشن می باشد، قرار می گیرد هیجان ها و بعضا خشونت هایی را از خود در آن لحظه بروز می دهد که ممکن است حتی آن عمل و رفتار خشونت آمیزی که ناشی از تخلیه احساسات و هیجانان فرد است، جرم باشد. به عبارتی تاثیر شکل و ساختار ظاهری موسیقی لحظه ای می باشد و در آن لحظه هیجانان فرد تخلیه شده که ممکن است عمل وی جرم باشد یا اینکه صرفا تخلیه هیجان و احساس باشد که مزیت این تخلیه احساس و هیجان این است که فرد را از لحاظ روحی تخلیه کرده و احتمال ارتکاب جرم در آینده را کاهش می دهد. دومین تاثیری که یک فرد می تواند از یک موسیقی بگیرد، تاثیر ناشی از محتوا یا متن ترانه یک موسیقی می باشد. این تاثیر بر خلاف تاثیر ساختار شکلی موسیقی دارای تاثیر بلند مدت می باشد یعنی فرد را در آینده به انجام خشونت یا بزه تحریک کند چرا که از یاد گیری توسط افراد سر چشمه می گیرد. بر اساس نظریات مربوط به خشونت، هنگامی که کلماتی در یک موسیقی استفاده می شود، پاد فرهنگ بوده و یا القای خشونت می کنند و یا عملی که جرم می باشد را ترویج می کنند، به تدریج این کلمات در درون فرد نهادینه می شوند و این کلمات و محتوای موسیقی به فرد القا می شود و پاد فرهنگ و خشونت موجود در موسیقی تبدیل به هنجار برای فرد می شود چرا که محتوای درون متن ترانه یک شعر، توسط خواننده آن مورد تشویق و ستایش قرار می گیرد به طوری که عدم انجام آن افعال باعث نوعی عقب ماندگی از هنجار، عرف و مدرنیته می باشد که افراد به ویژه جوانان به شدت از این به ظاهر عقب افتادگی وحشت و هراس دارند و به تدریج این محتوا برای آنان درونی شده و مرتکب آن افعال می شوند که بعضی از این افعال علاوه بر اینکه خشونت زیادی را با خود به همراه دارند و در آینده بر روی روان و هوش عاطفی افراد تاثیر می گذارد، خود نیز جرم می باشد و توسط قانون گذار جرم انگاری شده اند.

منابع

- ۱- استور، انتونی، (۱۳۸۳)، موسیقی و ذهن، غلامحسین معتمدی، نشر مرکز، چاپ ۲، تهران.
- ۲- انسل، مارک، (۱۳۹۱)، اصول دفاع اجتماعی، ترجمه محمد اشوری و علی حسین نجفی ابرند آبادی، انتشارات گنج دانش، چاپ ۳، تهران.
- ۳- آصفی، یحیی، قهرمان تبریزی، کوروش، (۱۳۹۰)، «تاثیر سرعت موسیقی بر ضربان قلب و سطح درک فشار دانشجویان پسر رشته تربیت بدنی»، نشریه علوم زیستی ورزشی، شماره ۸، ۳۹-۵۳.
- ۴- پناهی سمنانی، حسین، (۱۳۷۹)، «فرهنگ و عامه و فرهنگ عامه»، دانش و مردم، سال اول، شماره ۲، ۲۰۵-۲۰۶.
- ۵- جزایری، سید عباس؛ قاندى، امیر، (۱۴۰۰)، «جرمشناسی بالینی و جایگاه آن در حقوق کیفری ایران»، فقه و حقوق نوین، ۲(۵)، ۸۹-۱۱۳.
- ۶- حسینی نژاد، حسینقلی، (۱۳۷۰)، «دفاع اجتماعی یا نظری کوتاه در مورد حقوق کیفری»، مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۹، ۱۲۱-۱۷۷.
- ۷- خاچی، هارمونی(۲)، (۱۳۳۹)، موسیقی، شماره ۴۹، ۴۱-۴۲.
- ۸- رسول زاده اقدم، صمد، (۱۳۸۱)، عوامل موثر بر خشونت علیه نوجوانان در خانواده های تهرانی، پایان نامه، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۹- سلیمی، علی؛ داوری، محمد، (۱۳۹۳)، جامعه شناسی کجروی. نشر پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ ششم، قم.
- ۱۰- عبداللهی خوروش، حسین، (۱۳۸۶)، تاثیر موسیقی بر اعصاب و روان، تصحیح فاضل عمومی، نشر بادران، چاپ ۹، اصفهان.
- ۱۱- علم الهدی، سید مرتضی، (۱۳۵۲)، ساز و آواز، نشر پیام اسلام، قم.

- ۱۲- علمی، محمود، تیغ زن، خدیجه، و باقری، ربابه، (۱۳۸۸)، تعیین میزان شیوع خشونت و عوامل اجتماعی موثر بر آن (مطالعه موردی در بین دانش آموزان دبیرستان های دخترانه و پسرانه عجب شیر). همایش جامعه ایمن شهر تهران.
- ۱۳- کوثری، مسعود، (۱۳۸۶)، درآمدی بر موسیقی عامه پسند، انتشارات طرح آینده، تهران.
- ۱۴- ماجدی، حمید، و شاملوکیا، شبنم، (۱۳۹۰)، بررسی تاثیر طبیعت و محیط زیست در موسیقی ایران. علوم و تکنولوژی محیط زیست، ۱۳(۲) (مسلسل ۴۹)، ۹۵-۱۰۳.
- ۱۵- منصور، پرویز، (۱۳۶۲)، هارمونی تحلیلی، نشر پارت، تهران.
- ۱۶- نجفی ابرند آبادی، علی حسین و هاشم بیگی، حمید، (۱۴۰۱)، دانشنامه جرم شناسی، جلد ۱، گنج دانش، چاپ ۶، تهران.
- ۱۷- نجفی توانا، علی، ملکی، ایوب، (۱۳۹۳)، حقوق جزای عمومی (تحلیلی انتقادی تطبیقی)، جلد ۱، جنگل، چاپ ۱، تهران.
- ۱۸- هاشمی، سید ضیاء. غلامزاده نظری، امیر حسین، (۱۳۹۱)، نیاز و سبک مصرف موسیقی (مطالعه موردی دانش آموزان شهر تهران)، جامعه شناسی هنر و ادبیات، دوره ۴، شماره ۱- پیاپی ۱، ۱۲۳-۱۴۲.
- 19- ARNETT, J. The soundtrack of recklessness: Musical preference and reckless behavior among adolescents. *J. Adolesc. Res.* (1992), 7: 313-331.
- 20- Basaant, Judith, Hil, Richard, Watt, Rob, and Webber, Ruth, (1999), Thinking the problem of youth Violence and Families, Australian Institute of Criminology.
- 21- Chen, M.-J., Miller, B. A., Grube, J. W., & Waiters, E. D. Music, substance use, and aggression. *Journal of Studies on Alcohol*, 67, 373-381. (۲۰۰۶) ,
- 22- Coyne, S.M. Padilla-Walker, L.M. "Sex, violence, & rock n' roll: Longitudinal effects of music on aggression, sex, and prosocial behavior during adolescence". *Journal of Adolescence*. (2015).
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.03.002>

- 23- DURANT, R. H., RICH, M., EMANS, S. J., ROME, E.S., ALLRED, E., AND WOODS, E.R. Violence and weapon carrying in music videos: A content analysis. Arch. Pediatr. Adolesc. Med. 151: 443-448, 1997.
- 24- Eitel Peake, Luise. (1980).”song”. The New Grove Dictionary of Music and Musicians, sixth edition, 20vols, edited by Stanley Sadie, vol.17: 510-23. London: Macmillan Publishers, New York: Grove Dictionaries.
- 25- HAYES,A.” The Counterculture Hippie Movement of the 1960s and 1970s”.(2022). <https://www.thecollector.com/hippie-counterculture-movement-1960s-1970s/>
- 26- Lemke- Santangelo, G. (2009). “Daughters of Aquarius: women of sixties Counterculture”, Lawrence,Kan. : University Press of Kansas.
- 27- Lomax,Alan. Et al(1968). folk sony style and culture. Review by: Harold E. Driver, James C. Downey. Ethnomusicology Vol. 14, No. 1 (Jan., 1970), pp. 57-67. <https://doi.org/10.2307/850293>
- 28- Meng-Jinn, C. Brenda A. M. Joel W. G. and Elizabeth D. W.”Music, Substance Use, And Aggression”. Journal of Studies on Alcohol, 67(3), (2006), 373-381.
- 29- Neville , Richard. Play Power.paladin;n.e .edition(1971).78-81.
- 30- PALMER,A. (2003).” Violent song lyrics may lead to violent behavior”,Monitor on psychology, vol34, no.7.p15.<https://www.apa.org/monitor/julaug03/violent>
- 31- Pascall. Jeremy, The Illustrated History of Rock Music. Hamlyn;2nd edition(1984).62-93.
- 32- RULE, S. Generation rap. The New York Times. April 3, (1994), Section 6, pp. 41-45.
- 33- WINGOOD, G.M., DICLEMENTE, R.J., BERNHARDT, J.M., HARRINGTON, K., DAVIES, S.L., ROBILLARD, A., AND HOOK, E.W. III. A prospective study of exposure to rap music videos and African American female adolescents’ health. Am. J. Publ. Hlth. 93: 437-439, (2003).

Criminological analysis of the effect of violent music on the increase of dangerous mood and violent behavior

Mahmoud Mahdavi¹ / Mohammad Rouhollahi² / Seyed Mahyar Morovati³

Abstract

Music is an important art and product in different forms and formats in the hands of today's mankind. Investigating the impact of loud music on human behavior is one of the important topics in various sciences such as psychology, social sciences and criminology. Considering the abundance and expansion of music genres and young people taking examples from singers and being influenced by them or being influenced by music itself, it creates the necessity to investigate the impact of violent music on young people and teenagers in terms of increasing the dangerous state and appearance. These effects are discussed. And this question keeps coming to mind, what effect does violent music have on increasing the dangerousness? In the science of psychology, research has been done regarding the impact of words and also the impact of some types of music on people's minds, but in the field of criminology, the impact of music on people and their resilience has not been addressed, at least in Iran. The descriptive-analytical method has investigated the effects of violent music on increasing the dangerous state and the manifestation of these effects on the behavior of people, especially young people and teenagers, and the occurrence of aggressive and violent behaviors. In this study, first, a definition of the dangerous state, music and its constituent elements are presented, and then, according to the theories related to violence in criminology and the data taken from psychologists' experiments, the impact of violent music and its lyrics on The increase of dangerous state and violent behavior has been discussed. The result shows that violent music with faster rhythmic beats or having violent content causes an increase in dangerous state in people and hence causes Violent behavior occurs in them.

keywords: Cultural criminology, dangerous situation, violent behavior, violent music.

¹ Assistant Professor, Department of Criminal Justice and Criminology, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Tehran, Iran.

mahmahdavi46@ut.ac.ir

² Master's student in criminal law and criminology, Sasi Faculty of Law and Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

mhmldrwhallhy00@gmail.com

³ Master's student in criminal law and criminology, Sasi Faculty of Law and Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

smm1996.15@gmail.com

